MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tad-29 ta' April, 2004

Citazzjoni Numru. 205/2000/1

Abdul Naser Al Hendi

vs

Carmen Callus

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 3 ta' Frar 2000 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu f'Malta fid-9 ta' Marzu 1997 (*vide* Dok "A").

Illi l-kunsens tal-attur inkiseb b'qerq dwar kwalita' mportanti tal-konvenuta liema kwalita' tfixkel ossija tista' tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-konvenuta qabel iz-zwieg kienet affetta minn impotenza generandi.

Illi l-attur izzewweg lill-konvenuta bl-intenzjoni cara illi jifforma familja u li miz-zwieg ta' bejn il-kontraenti jigu generati l-ulied.

Illi l-attur ma kienx jaf illi l-konvenuta, qabel iz-zwieg, kienet issottomettiet ruhha ghal intervent kirurgiku li b'rizultat tieghu hija ma tistax tohrog tqila u jkollha tfal.

Illi l-attur sar jaf b'dan il-fatt biss wara li kkuntratta z-zwieg mal-konvenuta.

Illi ghaldaqstant iz-zwieg kuntrattat bejn il-partijiet huwa null u bla ebda effett fil-ligi *ai termini* tal-**artikolu 19 (b) u/jew (c) u/jew (e) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat mill-kontendenti fid-9 ta' Marzu 1997 huwa null u bla ebda effett fil-ligi *ai termini* tal-**artikolu 19 (b) u/jew (c) u/jew (e) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta;** u

2. Taghti l-provvedimenti l-ohra kollha li jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kollha kontra l-konvenuta minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 u 4 tal-process;

Rat il-verbali tas-seduti tal-31 t'Ottubru 2000; u tal-14 ta' Frar 2001 fejn il-konvenuta nfurmat lill-Qorti li kienet ser tirrikorri ghand l-avukat tal-ghajnuna legali.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta tal-14 ta' Frar 2001 a fol. 12 fejn gie eccepit:-

1. Illi t-talbiet tal-attur huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u dan *stante* li huwa kien jaf li l-eccipjenti ma setax ikollha tfal.

2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 12 u 13 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti tal-21 ta' Frar 2001 fejn il-Qorti nnominat lil Dr. Claire Bonello bhala Perit Legali biex tigbor il-provi u tirrelata; tal-20 ta' Settembru 2001; tal-11 ta' Jannar 2002; tal-25 t'April 2002 fejn il-kawza giet differita biex tkompli tinstema' minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta mill-Onor. Imhallef Raymond C. Pace; u tal-25 ta' Gunju 2002 fejn sforz nuqqas ta' nteress mill-partijiet fil-kawza l-Qorti rrevokat l-inkarigu tal-Perit Legali u baghtet il-kawza Sine Die.

Rat ir-rikors tal-attur tat-13 ta' Novembru 2002 fejn talab li l-kawza tigi riappuntata sabiex tigi trattata u deciza skond il-ligi.

Rat id-digriet tal-Qorti tal-15 ta' Novembru 2002 fejn ordnat lill-istess attur sabiex fi zmien erbat ijiem jindika x'baqa' xi jsir fil-kawza.

Rat in-nota sussegwenti tal-attur datata 21 ta' Novembru 2002 fejn biha nforma lill-Qorti li baqaghlu biss jipprezenta x-xhieda tieghu stess u dik ta' xhud iehor fil-kawza.

Rat id-digriet tal-Qorti tat-13 ta' Novembru 2002 fejn ipprefiggiet terminu ta' erbghin (40) gurnata lill-attur sabiex jipprezenta l-affidavits kollha tieghu bin-notifika lid-difensur tal-kontro-parti jew lid-difensur taghha u rriappuntat il-kawza ghas-smiegh ghall-4 ta' Frar 2003.

Rat il-verbal tal-4 ta' Frar 2003 fejn il-Qorti laqghet it-talba tal-attur assistit minn Dr. Chris Cilia sabiex in-notifika ssir

ai termini tal-**artikolu 187 (3) tal-Kap 12 bil-pubblikazzjoni f'gazzetta lokali wahda.**

Rat estratt mill-Gazzetta tal-Gvern harga Numru 17,367 tat-Tlieta, 4 ta' Marzu 2003 fejn turi tali pubblikazzjoni.

Rat in-nota tal-attur datata 17 ta' Marzu 2003 li biha pprezenta kopja tal-pubblikazzjoni li saret f'gurnal lokali.

Rat il-verbal tas-seduta tal-20 ta' Marzu 2003 fejn il-konvenuta wara li tat ruhha b'notifikata bic-citazzjoni attrici u bl-avviz tas-smiegh infurmat lill-Qorti li mhux ser tqabbad avukat. Il-Qorti estendiet iz-zmien ghall-prezentata tal-affidavit attrici ghall-ahhar darba bi tletin gurnata ohra.

Rat in-nota tal-attur datata 26 ta' Marzu 2003 li permezz taghha esebixxa l-affidavit ta' Carmen Callus u kopja dattilografata tal-istess.

Rat il-verbal tal-25 ta' Gunju 2003 fejn Dr. Chris Cilia ghall-attur iddikjara li m'ghandux provi izjed u li l-kawza tista' tibqa' ghas-sentenza. Il-kawza giet fil-fatt differita ghas-sentenza ghad-29 t'April 2004.

Rat is-seduti mizmuma mill-Perit Legali, ix-xhieda hemm moghtija u d-dokumenti hemm esebiti.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attur qed jibbaza t-talba tieghu fuq l-**artikolu 19 (1) (b), (c), (e) tal-Kap 255.**

Illi **artikolu 19 (1) (b) tal-Kap 255** li jipprovdi li:-

"jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun eskluz minhabba zball fuq l-identita tal-parti l-ohra."

Illi kif inghad fis-sentenza **"Antionette Agius vs Joseph Gauci"** (P.A. (RCP) 19 ta' Frar 2003 l-izball jikkonsisti f'gudizzju falz dwar xi haga jew xi hadd u kwindi jista' jigi kkunsidrat bhala difett tal-intellett. Il-persuna fl-izball ma tkunx nieqsa mill-gharfien shih izda jkollha gharfien zbaljat dwar il-persuna jew l-oggett. Dik il-persuna, imbaghad taghmel gudizzju jew tifformula opinjoni bbazata fuq dak illi li zbaljatament tkun qed tippercepixxi.

Illi ***Castano*** jaghti s-segwenti definizzjoni dwar zball fil-ktieb tieghu: **"Il Sacramento del Matrimonio"**:-

"L'errore infatti e' un atto del'intelletto che consiste in un 'iudicium falsum', gudizio che ha come causa una falsa 'rei apprehensio'. Come abbiamo detto ripetutamente, la volonta – facolta' che consente – non si muove se l'intelletto non le presenta un oggetto che attiri la sua appetibbilita'. Ma l'intelletto, proprio a causa del 'iudicium falsum (errore), presenta alla volonta' un oggetto falso distorto, un oggetto cioe' che non corrisponde alla verita'. E' per questo che la volonta' viene erroneamente indotta ad emettere un consenso che non risponde alla realta' e quindi il vero consenso viene a mancare".

Illi huwa minhabba f'din ir-raguni illi l-izball jitqies bhala vizzju tal-kunsens u dan ghaliex dak il-kunsens ikun qed jigi moghti taht gudizzju falz li il-persuna li tkun qieghda taghtih tkun ghamlet fuq il-parti l-ohra fiz-zwieg. L-izball *inoltre* jrid ikun tali illi min-natura tieghu jfixkel serjament il-hajja mizzewga bejn il-partijiet. Jekk il-persuna fi zball, wara l-gharfien ta' dak l-izball thoss illi l-hajja matrimonjali taghha ma hijiex imfixkla b'dan l-gharfien allura l-kunsens matrimonjali minnha moghti ikun wiehed validu u dana peress illi l-volonta tieghu jew taghha ma tkunx giet effetwata b'dak il-gudizzju falz li ikun sar. Fil-fatt fil-ligi kanonika, issir distinzjoni bejn zball fuq il-persuna u zball rigward xi kwalita' tal-persuna, liema kwalita trid tkun *"directly and principally intended"*, u cjoe' li fil-mument taz-zwieg, il-kunsens matrimonjali jkun qed jigi marbut ma' dik

il-kwalita' fil-parti l-ohra, li jekk tkun nieqsa allura ggib in-nullita' ta' dak iz-zwieg minhabba vizzju tal-kunsens.

Illi l-attur jirreferi wkoll ghan-nullita' taz-zwieg abbazi tal-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255** u kif inghad fis-sentenza **"Michelle El Hossayes vs Pauline Mintoff"** (P.A. (RCP) 20 ta' Marzu 2003) l-legislatur Malti llimita l-qerq fuq *"xi kwalita tal-parti l-ohra li tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga"*. Din il-kawzali giet ikkonsidrata minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-kaz **"John Borg vs Paula sive Polly Borg"** (P.A. (VDG) 22 ta' Mejju 1995 - Cit. Nru. 591/94VDG) fejn gie osservat li:-

*"kieku dak il-**paragrafu 19 (1) (c)** gie formulat b'mod differenti, wiehed ikun jista' jghid li japplika ghaz-zwieg civili l-art. 981 tal-Kodici Civili li evidentement hu aktar wiesgha fil-portata tieghu. Il-legislatur Malti, izda, ghazel li jillimita l-qerq, bhala kawza ta' nullita' ta' zwieg, ghall-qerq dwar dawk il-kwalitajiet, oggettivament gravi, li jincidu fuq l-essenza, il-proprjetajiet u l-ghanijiet taz-zwieg.*

The object of deceit must be a quality of the other contracting party which, in itself, will have to cause serious disturbance in the partnership of conjugal life; with this formula, the legislator intends that the quality must be objectively grave and establishes the partnership of conjugal life as an objective point of reference for the gravity of the quality so that the qualities are related to the essence, properties and ends of marriage. Therefore, those subjective qualities which cannot be objectively reconciled with conjugal partnership are irrelevant and, in this sense, they are merely arbitrary or trivial". (***Viladrich P.J.*** **Matrimonial Consent. Code of Canon Law Annot. -** Caparros, E. et al. ed) 1993, Wilson and Lafleur, Montreal).

Illi l-Qrati taghna dejjem sostnew li z-zwieg ikun null skond dan is-sub-artikolu jekk wahda mill-partijiet taghti l-kunsens taghha ghax tkun giet imqarrqa jew mill-parti l-ohra jew minn xi haddiehor dwar xi kwalita` tal-parti l-ohra (**"Fattah xebba Perry vs Dr. A. Mifsud et"** (P.A. 22 ta

Novembru 1982). Skond il-gurisprudenza fuq citata, element importanti ta' dan is-sub-artikolu hu li l-qerq irid ikun serju bizzejjed li fixkel serjament il-hajja mizzewga.

Illi l-**artikolu 19 (1) (e)** jikkontempla illi:-

"jekk xi wahda mill-partijiet ikun impotenti, sew jekk dik l-impotenza tkun assoluta jew relattiva, izda biss jekk dik l-impotenza tkun tezisti qabel iz-zwieg."

Illi wahda mill-elementi essenzjali fiz-zwieg huwa li jkun hemm relazzjonijiet intimi bejn il-koppja mmirati ghal prokreazzjoni tat-tfal. Jekk jonqos dan l-element, ghalhekk il-ligi taz-zwieg tikkontempla li dan ghandu jwassal ghal annullament taz-zwieg, pero' biss jekk jigu sodisfatti d-diversi kundizzjonijiet specifikati fil-ligi.

Illi l-ligi Taljana qabel ma giet emendata kienet tipprovdi fuq dan il-punt is-segwenti:-

"Solo in presenza di due personalita' di grandissimo rilievo tale fusione potrebbe essere raggiuna prescindendo dal rapporto sesswale. L'impossibilita' della sua realizazzione importa, di regola, l'insorgere di tensioni, senz'altro contrarie all'ordinato svolgimento della convivenza e che nel migliore dei casi, danno luogo all'esistenza di un matrimonio di mera facciata." (***Finocchiaro***, **Enciclopedia Del Diritto , Vol. XXV**, p.814).

Illi l-ligi nostrana ppreferiet taddotta l-kuncett ta' mpotenza bhala raguni ghal annullament taz-zwieg skond id-duttrina tradizjonali taz-zwieg, u cjoe' li l-att sesswali huwa wiehed mill-elementi essenzjali fiz-zwieg u dan kuntrarjament ghal kuncett applikat fil-ligi Franciza u l-ligi Taljana li segwew id-duttrina li l-att sesswali mmirat ghal prokreazzjoni tat-tfal mhux element essenzjali, izda huwa wiehed mill-elementi socjali li jgib mieghu z-zwieg.

Illi ma tezistix definizzjoni precisa tal-kelma *"impotenza"*, izda l-ligi Kanonika, kif ukoll civilisti maghrufa jiddistingwu bejn *"impotenza coeundi"* u *"impotenza generandi"*. ***Dr. Richard Galea Debono*** fit-tezi tieghu **"A Review of the**

Marriage Act, 1975 and its Implications" jiddefinixxi din id-distinzjoni fis-segwenti mod:-

"The former referring to that part of the sexual act which depends on the active participation of the parties and referring to the stages of intromission and insemination; and the latter, which is often referred to as sterility, involving the internal and involuntary (i.e not under the will's control) biological processes which might lead to pregnancy".

"The purpose behind this distinction was to limit the purport of impotence to impotentia coeundi and to debar the declaration of nullity of a marriage where the party affected was not impotent, but merely sterile. Thus it is possible for the female spouse to be potent i.e capable of copulation, but sterile owing to lack of ovulation".

Illi b'danakollu, l-**Att Dwar iz-Zwigijiet** ma jiddistingwix bejn *impotentia coeundi* u *impotentia generandi.* B'referenza ghal **artikolu 19 fl-Att Dwar iz-Zwigijiet** qabel ma saru l-emendi fl-1981, kien hemm dispozizzjoni *ad hoc* li kienet tirregola l-*impotentia generandi* u cjoe' l-isterilita'. Pero' din id-dispozizzjoni m'ghadhiex tezisti u ghalhekk wiehed jista' jinterpreta l-**artikolu 19 (1) (e)** fis-sens li tillimita ruhha ghal *impotentia coeundi.*

Illi l-impotenza kif ikkontemplata fl-**artikolu 19 (1) (e)** trid tkun assoluta jew relattiva. L-impotenza hija assoluta meta l-impotenza tal-parti hija relatata ma' kwalunkwe persuna. Hija relattiva meta l-impotenza tezisti biss fil-konfront ta' parti l-ohra.

Illi l-impotenza trid ukoll tezisti qabel iz-zwieg. F'dan il-kuntest gie stabbilit li huwa bizzejjed jekk l-impotenza tezisti mal-ewwel relazzjoni ntima bejn il-partijiet. M'huwiex rikjest li jigi ppruvat li l-parti kienet impotenti fir-relazzjonijiet sesswali tieghu qabel iz-zwieg.

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fid-9 ta' Marzu 1997, u ltaqghu biss erba' (4) xhur qabel meta l-konvenuta kellha gja' erbat 'itfal u wara li zzewgu l-attur sar jaf li l-konvenuta ma setax ikollha t-tfal. Il-konvenuta fl-affidavit taghha datat 20 ta' Marzu 2003 tghid li:-

"Jiena pero' ghandi kundizzjoni illi sfortunatament ma jistax ikolli tfal pero' lill-attur jiena m'ghidtlu xejn qabel iz-zwieg".

Illi minn dan kollu jirrizulta li l-kunsens tal-attur kien vizzjat b'qerq prattikat mill-konvenuta fuqu li ma wrietux bil-kundizzjoni taghha li kienet ferm relevanti fil-kuntest taz-zwieg, *stante* li l-prokreazzjoni tal-ulied hija wahda mill-elementi essenzjali taz-zwieg, u ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li hemm kaz ta' annullament abbazi tal-**artikolu 19 (1) (c) tal-Kap 255.**

Illi abbazi tal-istess provi hemm ukoll kaz ta' annullament abbazi tal-**artikolu 19 (1) (e) tal-Kap 255.**

Illi ghalhekk abbazi tal-premess it-talbiet attrici ghandhom jigu milqugha.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta in kwantu l-istess huma nkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talbiet attrici** b'dan illi

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg ikkuntrattat mill-kontendenti fid-9 ta' Marzu 1997 huwa null u bla ebda effett fil-ligi *ai termini* tal-**artikolu 19 (c) u (e) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

2. Tordna li tali nullita' tigi debitament registrata fl-atti relattivi civili tal-partijiet.

Bl-ispejjez kollha kontra l-konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------